

**3η Προκήρυξη της Δράσης «Επιστήμη και Κοινωνία»
με τίτλο «Κόμβοι Έρευνας, Καινοτομίας και Διάχυσης»**

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ: ΓΛΩΣΣΕΣ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΞΙΕΣ

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ ΕΡΓΟΥ: ΓΛΩΣΑΝΑΞ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΟΥ: 2019

ΙΔΡΥΜΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΚΥΡΙΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 40

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΣΤΟΝ ΦΥΣΙΚΟ ΚΟΜΒΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<i>Ενότητες</i>	<i>Σελίδες</i>
1. Εισαγωγή	3
2. Αρχικός σχεδιασμός των επισκέψεων και των δράσεων στον Φυσικό Κόμβο	4
3. Συντονισμός και Διαδικασίες	5
4. Ανάπτυξη περιεχομένου και δραστηριοτήτων	6
5. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στον Φυσικό Κόμβο	6
6. Μετά την επίσκεψη	7

1. Εισαγωγή

Το έργο «ΓΛΩΣΑΝΑΞ» (Γλώσσες για Ανθρώπινες Αξίες) που χρηματοδοτήθηκε από το ΕΛΙΔΕΚ, στο πλαίσιο της Δράσης «Κόμβοι Έρευνας και Καινοτομίας στην Εκπαίδευση» είχε βασικό σκοπό τη σύνδεση ερευνητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας στα πεδία της πολυγλωσσίας και της σύνδεσης των γλωσσών με κοινωνικές αξίες. Συγκεκριμένα, το έργο ΓΛΩΣΑΝΑΞ απέβλεπε στη δημιουργία ενός διττού κόμβου που ανέδειξε πώς η έρευνα που παράγει αποτελεσματικές πολυγλωσσικές εφαρμογές, καινοτόμες μεθόδους, τεχνικές και πρωτοποριακά διδακτικά υλικά γλωσσικής εκπαίδευσης, επιδρά στην ευαισθητοποίηση, τη συνειδητοποίηση και την ενδυνάμωση των μαθητών/μαθητριών και των εκπαιδευτικών που τα αξιοποιούν στην πράξη. Σε αυτό το πλαίσιο, ο σχεδιασμός των δράσεων του έργου στον φυσικό κόμβο που συγκροτήθηκε στο **30ό Δημοτικό Σχολείο Βόλου** ήταν ένας σημαντικός παράγοντας για την υλοποίηση του έργου και των στόχων του. Μέρος του φυσικού κόμβου του έργου αποτέλεσε και ένας από τους χώρους του Εργαστηρίου Μελέτης, Διδασκαλίας και Διάδοσης της Ελληνικής Γλώσσας και της Πολυγλωσσίας (GLML) του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Ωστόσο, το παρόν Παραδοτέο (Π40 – Σχεδιασμός Δράσεων στον Φυσικό Κόμβο) αφορά κυρίως τις δράσεις που προγραμματίστηκαν στο 30ό Δ.Σ. Βόλου, κυρίως με τη μορφή επισκέψεων σχολείων. Η έμφαση σε αυτή την πτυχή του φυσικού κόμβου οφείλεται στην έλλειψη σχετικής εμπειρίας, από πλευράς των εταίρων του GLML σε ανάλογες δράσεις, καθώς και η ανάγκη πλήρους και αποτελεσματικής οργάνωσης, αλλά και ενημέρωσης όλων εμπλεκόμενων μερών και προσώπων.

Οι **έξι βασικές δράσεις στον Φυσικό Κόμβο** ήταν οι ακόλουθες:

- 1) Ενημέρωση για το έργο ΓΛΩΣΑΝΑΞ και το περιεχόμενό του
- 2) Ημι-δομημένη συζήτηση για τις γλώσσες, τις κοινωνικές αξίες και την πολυγλωσσία
- 3) Πολυγλωσσικές δραστηριότητες ευαισθητοποίησης
- 4) Storytelling
- 5) Παιχνίδια για τις γλώσσες και την πολυγλωσσία
- 6) Απολογισμός των δράσεων

Η επιτυχία και αποτελεσματικότητα των δράσεων στον Φυσικό Κόμβο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την κατάλληλη προετοιμασία όλων των συμμετεχόντων/ουσών, δηλαδή ερευνητών/ριών, εκπαιδευτικών και μαθητών/ριών. Η προετοιμασία αυτή είναι πολυσχιδής και αποτελεί το βασικό αντικείμενο του παρόντος Παραδοτέου.

Η προετοιμασία για τις επισκέψεις σχολείων στο 30ό Δημοτικό Σχολείο Βόλου στο πλαίσιο του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΕ απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό, με έμφαση στην ευθυγράμμιση με τους εκπαιδευτικούς στόχους του έργου, τη διασφάλιση της ασφάλειας και τη μεγιστοποίηση της εμπλοκής των μαθητών/ριών. Μια επιτυχημένη επίσκεψη περιλαμβάνει σαφή επικοινωνία με τους/τις υπεύθυνους/ες των εμπλεκόμενων σχολείων, καθώς και με τη Διοίκηση των αρμόδιων Διευθύνσεων Εκπαίδευσης. Απαιτείται επίσης λεπτομερής προγραμματισμός και, προφανώς, ενδιαφέρουσες δραστηριότητες για τους/τις εμπλεκόμενους/ες μαθητές/ριες.

2. Αρχικός σχεδιασμός των επισκέψεων και των δράσεων στον Φυσικό Κόμβο

Ο καθορισμός των σχολείων που θα επισκεφτούν τον Φυσικό Κόμβο ακολουθεί την εξής **σειρά προτεραιότητας**:

1^η προτεραιότητα: Σχολεία που συμμετέχουν στους εταίρους του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΕ και έχουν υπογράψει πρωτόκολλο συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ειδικά για τους σκοπούς του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΕ.

2^η προτεραιότητα: Σχολεία που έχουν πολύγλωσσο μαθητικό κοινό και βρίσκονται σε εγγύτητα με τον Φυσικό Κόμβο, ώστε να μη χρειαστεί σχολική εκδρομή πέραν της μονοήμερης.

3^η προτεραιότητα: Όλες οι σχολικές μονάδες που ενδιαφέρονται για το περιεχόμενο του έργου και ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στις δράσεις στον Φυσικό Κόμβο.

Απαραίτητη και ουσιαστική προϋπόθεση για τη συμμετοχή ενός σχολείου είναι η ενημέρωση των εκπαιδευτικών και των μαθητών/ριών για το περιεχόμενο του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΕ και για τις δράσεις στον Φυσικό Κόμβο: δράσεις ευαισθητοποίησης, storytelling, γλωσσικά παιχνίδια.

Μετά από την αρχική ενημέρωση, η ομάδα έργου είναι διαθέσιμη για τυχόν πρόσθετες πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις. Εφόσον ένα σχολείο όντως ενδιαφέρεται, ο/η Διευθυντής/ριά του υποβάλλει σχετικό αίτημα, τόσο προς τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΕ όσο και προς τη Διευθύντρια του 30ού Δ.Σ. Βόλου.

Το αίτημα περιλαμβάνει τον εκτιμώμενο αριθμό μαθητών/ριών που θα συμμετάσχουν στις δράσεις, καθώς και τις ηλικίες τους, κάτι που είναι απαραίτητο για τον προγραμματισμό του περιεχομένου των δράσεων τη συγκεκριμένη ημέρα της επίσκεψης.

Στη συνέχεια, η Διεύθυνση του σχολείου έρχεται σε επαφή και συνεννόηση με τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του έργου, για τον καθορισμό της ημερομηνίας, των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών και μελών της ομάδας έργου, καθώς και για τυχόν έξοδα που μπορεί να προκύψουν για την επίσκεψη (όπως έξοδα μετακίνησης), ώστε να διερευνηθεί αν αυτά τα έξοδα μπορούν να αποτελέσουν επιλέξιμες δαπάνες και να καλυφθούν από τον προϋπολογισμό του έργου.

Σε όλη τη διεργασία προετοιμασίας των επισκέψεων στον Φυσικό Κόμβο, θα ήταν ευεργετικό να αξιοποιηθούν πληροφορίες, στοιχεία ή έστω ενδείξεις για τη σύνθεση του συγκεκριμένου μαθητικού κοινού που θα συμμετάσχει στις δράσεις και, κυρίως, για τα γλωσσικά του ρεπερτόρια, τα ενδιαφέροντα, τις συνήθειες και τις προτιμήσεις του σε σχέση με τις γλώσσες και την αξιοποίηση των γλωσσών και της πολυγλωσσίας.

3. Συντονισμός και Διαδικασίες

Αφού οριστικοποιηθεί η συμφωνία για την επίσκεψη ενός σχολείου στον Φυσικό Κόμβο του έργου ΓΛΩΣΣΑΝΑΞ, είναι σημαντικό να ρυθμιστούν οι διαδικασίες και οι πρακτικές ενέργειες για την υλοποίηση της επίσκεψης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τη συμφωνία για την επίσκεψη του σχολείου και την υλοποίηση θα πρέπει να μεσολαβήσουν τουλάχιστον 45 ημερολογιακές (όχι εργάσιμες) ημέρες, χρόνος που θεωρείται απαραίτητος, ακριβώς για τη ρύθμιση των πρακτικών λεπτομερειών.

Το πρώτο απαραίτητο βήμα της διαδικασίας είναι η **έγκριση της μετακίνησης** του κάθε σχολείου από την οικεία Διεύθυνση Εκπαίδευσης. Όλες οι ρυθμίσεις και οι κανόνες που πρέπει να έχουν υπόψη τους οι Διευθυντές/ριες και οι εκπαιδευτικοί περιλαμβάνονται στις εγκυκλίους που έχουν συνοψιστεί στο Παραδοτέο 44 του έργου ΓΛΩΣΣΑΝΑΞ: Π44 - «Οδηγίες και αρχές για τις μετακινήσεις των σχολείων».

Αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας έγκρισης μιας μετακίνησης σχολείου για δράσεις στον Φυσικό Κόμβο του έργου ΓΛΩΣΣΑΝΑΞ είναι η **πληροφορημένη συναίνεση των γονιών και κηδεμόνων** των παιδιών που θα συμμετάσχουν και, τελικά, η έγκριση της συμμετοχής των παιδιών εκ μέρους των γονιών ή κηδεμόνων. Για να έχει νόημα ουσιαστικό, και όχι μόνο τυπικό, αυτή η συναίνεση των γονιών/κηδεμόνων, θα πρέπει να έχει προϋπάρξει, εκ μέρους της ομάδας έργου μια συγκροτημένη και επαρκής ενημέρωσή τους. Μπορεί να οργανωθεί μια συνάντηση στον χώρο του σχολείου για ενημέρωση για τους σκοπούς και τις δράσεις του έργου, αλλά συχνά μια τέτοια συνάντηση μπορεί αν μην είναι εφικτή λόγω υποχρεώσεων από όλες τις πλευρές και περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που χρειάζεται, είναι μια γραπτή, συνοπτική πληροφόρηση. Όταν υπάρχουν στην κοινότητα οικογένειες που μιλούν άλλες γλώσσες στο σπίτι, είναι ηθικά και δεοντολογικά αναμενόμενο να μεταφραστεί η πληροφόρηση για το έργο στις γλώσσες που χρειάζονται, για μια επαρκή και δίκαιη επικοινωνία του έργου με δίγλωσσους/ες γονείς, κηδεμόνες και μαθητές/ριες.

Είκοσι (20) ημέρες πριν την ημερομηνία της επίσκεψης κάθε σχολείου στον Φυσικό Κόμβο οριστικοποιούνται, σε συνεννόηση με τη Διεύθυνση των δύο σχολείων, οι **λεπτομέρειες της επίσκεψης**:

- Ωρα άφιξης και αναχώρησης
- Τρόπος μετακίνησης (λεωφορείο, με τα πόδια)
- Αναλυτικό πρόγραμμα της επίσκεψης, με συνεδρίες και διαλείμματα
- Συμμετέχοντες/ουσες και μικρές ομάδες ανά δραστηριότητα (μαθητές/ριες, εκπαιδευτικοί)
- Προβλέψεις για έκτακτα περιστατικά και πρώτες βοήθειες
- Τεχνικές λεπτομέρειες (θέρμανση, υποστήριξη ΤΠΕ όπου χρειάζεται)

4. Ανάπτυξη περιεχομένου και δραστηριοτήτων

Μετά την οριστικοποίηση κάθε επίσκεψης στον Φυσικό Κόμβο, η ομάδα έργου αποφασίζει με λεπτομέρειες το περιεχόμενο και τις δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, ανάλογα με τις ανάγκες του συγκεκριμένου μαθητικού κοινού. Πιο συγκεκριμένα, η ομάδα έργου

- Επιλέγει παραμύθια, παιχνίδια, υλικό διάχυσης για αξιοποίηση
- Οργανώνει με λεπτομέρεια διαδραστικές συνεδρίες, ενότητες με Ερωτήσεις-Απαντήσεις, ενημερώσεις
- Σχεδιάζει τη δομή και το ακριβές χρονοδιάγραμμα της επίσκεψης, καθώς και το αρμόδιο κάθε φορά μέλος της ομάδας έργου
- Προετοιμάζει τα υλικά: παραμύθια, παιχνίδια, υλικά διάχυσης, και εξασφαλίζει τον αναγκαίο εξοπλισμό για κάθε φάση των δραστηριοτήτων
- Προετοιμάζει τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, τόσο εκπαιδευτικούς όσο και κυρίως μαθητές/ριες για το τι να περιμένουν, για τους κανόνες συμμετοχής και συμπεριφοράς, και για τα θέματα που θα προσεγγιστούν.

5. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στον Φυσικό Κόμβο

Οι κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας έργου, αλλά και των μελών των συνεργαζόμενων φορέων, κατά τη διάρκεια των επισκέψεων στον Φυσικό Κόμβο του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΞ, στο 30ό Δημοτικό Σχολείου Βόλου, είναι οι ακόλουθες:

- Τήρηση των προδιαγραφών και του προγραμματισμού που έχει συγκροτηθεί εκ των προτέρων (βλ. την προηγούμενη ενότητα).
- Διατήρηση μιας ευελιξίας, ώστε οι δράσεις να προσαρμοστούν στο περιβάλλον, σε τυχόν έκτακτες περιστάσεις και, κυρίως, στις ανάγκες και επιθυμίες των συμμετεχόντων παιδιών στη συγκεκριμένη επίσκεψη.
- Στην αρχή της επίσκεψης, διατύπωση προσδοκιών και εγκαθίδρυση θετικού κλίματος, αλλά και ενός πλαισίου σχετικά με τους στόχους και τους περιορισμούς μιας τέτοιας επίσκεψης.
- Ολοκλήρωση όλων των δραστηριοτήτων με συζήτηση και με συμπλήρωση ερωτηματολογίου ανατροφοδότησης σχετικά με την επίτευξη των στόχων και με το ενδιαφέρον των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν.
- Τήρηση σημειώσεων, καθώς και, ενδεχομένως, οπτικού υλικού (φωτογραφίες), μόνο όμως στην περίπτωση που είναι εφικτό να υπάρξει συναίνεση όλων των συμμετεχόντων/ουσών.

Γενικά, για να ολοκληρωθεί ομαλά μια δράση στον Φυσικό Κόμβο με επίσκεψη σχολείου, δεν θα πρέπει να παραλείπεται, όπως αναφέρθηκε ήδη, πριν την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας να αφήνεται επαρκής χρόνος, τουλάχιστον 10 λεπτών, για **ερωτήσεις** εκ μέρους των παιδιών αλλά και των εκπαιδευτικών. Μπορεί επίσης να ζητηθεί από τους/τις εκπαιδευτικούς να σκεφτούν οι μαθητές/ριες τις ερωτήσεις (ή ορισμένες από αυτές) που θα θέσουν και να τις γράψουν πριν από την παρουσίαση. Σε κάθε περίπτωση, μια συζήτηση με τα παιδιά, ακόμη και λιγότερο οργανωμένη και πιο αυθόρμητη, πρέπει να θεωρηθεί σημαντικό στάδιο της όλης δράσης.

6. Μετά την επίσκεψη

Είναι σημαντικό για μια ερευνητική ομάδα να επανέρχεται με επαφή στο πεδίο και με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, δείχνοντας έμπρακτα ότι μια έρευνα ή/και εκπαιδευτική παρέμβαση έχει συνέχεια και δεν εξαντλείται και ολοκληρώνεται με την αποχώρηση από τον χρόνο και τον χώρο της υλοποίησης, αλλά και αντιμετωπίζει τα υποκείμενα με σεβασμό και με αμφισβήτηση των συνηθισμένων σχέσεων εξουσίας. Έτσι, μετά την επίσκεψη των σχολείων στον Φυσικό Κόμβο, αναμένεται από την ομάδα του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΕ να:

- Επικοινωνήσει με τους/τις διευθυντές/ριες και εκπαιδευτικούς των εμπλεκόμενων σχολικών μονάδων, ώστε να επιτευχθεί μία συναινετική σύνοψη των δραστηριοτήτων και της αποτελεσματικότητάς τους, αλλά και να αναγνωριστεί έμπρακτα η συνεισφορά όλων των εμπλεκόμενων.

- Μοιραστεί τα αποτελέσματα της υλοποίησης των δράσεων στον Φυσικό Κόμβο, και να ενημερώσει τους συνεργαζόμενους φορείς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για τα επόμενα βήματα του έργου.
- Αποτιμήσει συστηματικά (κυρίως μέσω ερωτηματολογίων) και να αναστοχαστεί για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων, καθώς και των γενικότερων στόχων του έργου ΓΛΩΣΑΝΑΞ. Τέλος, ο αναστοχασμός αυτός είναι πολύτιμος σε επίπεδο δημοσιότητας – διάχυσης, αλλά και βιωσιμότητας του έργου.